

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Statistični podatki o ribarstvu na Kranjskem.

V minulih stoletjih je bilo ribarstvo na Kranjskem sloveče. V vseh vodah se je nahajalo obilo žlahtnih rib in rakov; pri vsaki grajšini in samostanu so bili postavljeni ribnjaki, kjer so se gojile ribe. Pozneje je ribarstvo propadalo toliko bolj, kolikor bolj so ginevale stare grajščine. Enaka usoda je bila zadela ribarstvo v večini v vseh drugih kronovinah, razun Češke. Dandanes se te razmere zboljšujejo. Da se dobi vpogled v stanje ribarstva v Avstriji, v ta namen se je prvič l. 1897 sestavil njega pregled, ki pa je bil zelo pomanjkljiv.

Statistični podatki po stanju z dne 31. grudnia 1904, ki so se sestavili po naročilu poljedelskega ministrstva, so pa že natančnejši in isti se zlasti glede Kranjske odlikujejo po svoji popolnosti in zanesljivosti. Zato in ker je malokateremu znano pravo stanje ribarstva na Kranjskem, ki tudi v narodno-gospodarskem oziru zavzema precejšnjo važnost, ki bi se pa dala zelo povečati, naj bode dovoljeno v naslednjem podatki najvažnejše statistične podatke o tem predmetu:

Na Kranjskem znaša dolgot tekočih voda 1800.5 km in površje stoječih voda 472.64 ha, kjer se ribarstvo goji. Število ribarskih okrajev ali revirjev je 129; od teh je revirjev v lastni upravi 38 s 635 km dolgoti in 148.18 ha površja, v najem vzetih je tudi 38 revirjev s 590 km dolgoti in 324.46 ha površja, po zakonu v najem danih je 53 s 575.4 km dolgoti in ti plačajo 1175 K takse (Reviertaxe) in 6009 K letne najemnine. Revirjev, kjer prevladujejo žlahtne ribe, je 64, kjer so te v manjšini, je 58 in kjer se žlahtne ribe ne nahajajo je 6. Število revirjev, v katere se včasih vlaga ribji nasad, je 64, v katere se vsako leto: 24; število vlož. mladičev, ki se vlagajo vsako leto 323.2981 in nerodno vlož. mladičev 224.970. Na leto se nalovi 12.500 kg rib, od teh je 6619 kg žlahtnih

rib, bruto-donesek znaša 19089 K; za krajevne potrebe (Lokalkonsum) se je prodalo 5722 kg, v oddaljene kraje se razpečalo 1482 kg rib.

Število revirjev, ki imajo žlahtne rake (Flußkrebse) je: 42; ki imajo koščake (Steinkrebse): 34; število prodanih žlahtnih rakov je 15.940, koščakov: 1250.

Število revirjev, ki so bili o času sestavljanja teh statističnih podatkov okuženi po račji kugi, je bilo 12, samo deloma okuženih 5, popolnoma neokuženih 23 pred tem časom okuženih 13, o tem času zopet neokuženih 18 in število revirjev, iz katerih se dobiva račji nasad 9.

Število ribnjakov je 15, od teh je v lastni upravi 13, v najemu 2; njih površina meri 43 ha; število opuščenih ribnjakov, ki bi se jih zamoglo zopet urediti je 7, s površino 8 ha. V teh ribnjakih se nalovi na leto 1335 kg rib.

Ribarstvenih naprav v lastni upravi je 6, v najemu so 3. Subvencija za ribarstvene naprave znaša na leto 800 K.

Glede dolžine tekočih voda, v katerih se goji ribarstvo, je omeniti, da merijo Pivka, Reka in Vipavščica 108.3 km, Črni potok in Ribnica 86.4 km, Sava; (v krškem političnem okraju), Krka in Mirna 171.5 km, Sava (v kranjskem polit. okraju), Kokra in Tržiška Bistrica 269.5 km, Sava (v ljubljanskem okraju) in Ljubljana 235 km, Sava (v litijskem polit. okraju) in Temenica 175 km, Idrija, Unec, Pivka in Cerknjišnica 194.1 km, Sava (v radovljiškem političnem okraju) 227.1, Krka in Temenica (v novomeškem polit. okraju) 94 km, Kamniška Bistrica in Radomlja 178.5 km in Lahinja 61 km.

Glede prodaje rakov navajajo se sledeči podatki: v postojnskem političnem okraju se jih prodaja 10.000 komadov na leto, v logaškem 4320, v radovljiškem in kočevskem po 200, v krškem, kranjskem in ljubljanske okolice po 50, v novomeškem 100. Koliko se jih prodaja pod roko kot ukradeno blago; koliko se jih doma po-

užije; koliko se jih je zatajilo; kdo more to vedeti ali ceniti. — Zadostuje dejstvo, da se nahajajo pri nas povsod na Kranjskem in kakor kažejo znamenja, da račja kuga pojenjuje in se rašivo bode zopet opomoglo.

Vprašanja in odgovori

339. G o s p o d S. J. v V.

V p r a š a n j e: Kaj je razloček med sekvestrom in kuratorjem? Ali sme tudi sekvester voliti namesto onega, ki pride pod prisilno upravo?

O d g o v o r:

Prvi bistveni razloček med kuratorjem in prisilnim upravnikom (sekvestrom) je ta, da je kuratorju izročeno celo premoženje kuranda v oskrbo in je vse premoženje odvzeto razpolaganju kuranda, dočim prisilni upravnik samo gotove dele premoženja upravlja tako n. pr. posestva ali kako gostilno itd. Vse drugo pa ostane onemu, ki pride pod prisilnega upravnika, na prosto razpolago. Kdor ima prisilnega upravnika za posestva, lahko prosto razpolaga n. pr. z dohodki obrti, s službenimi prejemki itd. Kdor je pa pod kuratelo, tistemu je vse odvzeto.

Drugi razloček leži v povodu za prisilno upravo in za kuratelo. Pod prisilno upravo pride tisti, ki ne plačuje svojih dolgov, tako da so upniki prisiljeni zahtevati, da se izroči gospodarstvo tretji osebi, ki ima vse dohodke pobirati in izročati upnikom. Prisilna uprava je mogoča samo potom eksekucije. — Čisto drugače je to pri kurateli. Ta ima svoj vzrok ali v zapravljivosti ali pa slaboumnosti. Zapravljivost in slaboumnost onemogočujeta pravilno gospodarstvo, zato sodišče takim ljudem isto odvzame in izroči sposobnejšim.

Tretji razloček je pa ta, da prisilni upravnik nima prav nikakih pravic ali dolžnosti do osebe dolžnika, med tem ko mora kurator redno za osebo kuranda skrbeti in ga pri oblastvih, dalje pri sklepanju pogodb in sploh pri vseh važnih poslih zastopati. Vsega tega prisilnemu upravniku ni treba.

Iz zadnjega razločka pa se izvaja posledica, da je kurator upravičen namesto kuratorja voliti, ker je po zakonu poklican zastopati osebo in premoženje kuranda, med tem ko prisilni upravnik zastopa redno samo del premoženja dolžnika, vsled česar ne more v njegovem imenu voliti.

340. Ž u p a n s t v o M.

V p r a š a n j e: Ali imajo virilisti, ki niso kot občinski odborniki izvoljeni, tudi pravico se udeležiti županske volitve?

O d g o v o r:

Da, ako so se kot virilisti prijavili onemu, ki je po izvolitvi novega odbora vodil županske posle (to je bil najbrže prejšnji župan); v nasprotnem slučaju, če se namreč niso javili, ne smejo voliti.

341. Ž u p a n s t v o M.

V p r a š a n j e: Ali more v Ljubljani stanujoč virilist koga pooblastiti, da za njega voli župana odnosno, da ga zastopa v občinskih sejah?

O d g o v o r:

Da! Vsak virilist se sme posluževati pooblaščenca. Ta pa mora biti avstrijski državljani in ne sme imeti na sebi nikakega zadržka, ki bi ga oviral, postati občinski odbornik. Glejte vzroke, navedene v §§ 3, 10 in 11 volilnega reda!

Seveda mora tak virilist svojega pooblaščenca županstvu naznaniti.

342. Ž u p a n s t v o M.

V p r a š a n j e: Koliko časa traja doba, v kateri ne sme voliti tak, ki je bil zaradi konkurza kaznovan? Nek tukajšnji trgovec je bil pred 6 leti zaradi konkurza kaznovan in še do danes ni svojih dolgov poravnal, a je bil vendar izvoljen v občinski odbor. Ali je njegova izvolitev veljavna?

O d g o v o r:

Občinski volilni red ne določa, za koliko časa izgubi takozvani »kridatar« pravico voljen biti, zato smo pri presoji tega vprašanja nakazani na določbe zakona od 15. novembra 1867, št. 131 dr. zak. Po besedilu in zmislu tega zakona prenehajo zle posledice zaradi obsodbe po § 486 kaz. zak. (konkurz, krida) že s koncem prestane kazni.

Nekateri so pa mneja, da preneha ta posledica kazni še-le v treh letih po prestani kazni. Toda to nazarje ni nikjer v zakonu utemeljeno. Zakon razloča namreč tri vrste obsodb:

1. Zaradi hudodelstev, naštetih v drugem odstavku § 6 navedenega zakona; v teh slučajih prenehajo posledice s potekom kazni;

2. zaradi hudodelstev, ki niso naštetja v drugem odstavku § 6, tukaj prenehajo posledice a) če je bila kazen vsaj petletna ječa, po preteku desetih let, b) sicer pa po preteku 5 let po prestani kazni;

3. zaradi prestopkov iz lakomnosti (tatvina, goljufija in poneverjenje); pri teh končajo posledice v treh letih po prestani kazni.

Krida po § 486 kaz. zak. je pa samo pregrešek, torej v zmislu kazenskega prava manj kot pa hudodelstvo. Če torej pri celi vrsti hudodelstev prenehajo slabe posledice že s potekom kazni, ni nobenega vzroka za manjši pregrešek iskati daljšega časa.

Na vsak način je pa Vaš trgovec, ker je od obsodbe poteklo okoli 6 let, zakonito izvoljen, če nima drugega zadržka.

343. G o s p o d J. T. v C.

V p r a š a n j e: Ali je res, da je mož primoran plačati zobozdravniški račun za svojo ženo? Po mojem mnenju to ni pravilno, ker vstavljenje zob in pa plombaranje istih ni neobhodno potrebno.

O d g o v o r:

Vaše mnenje je napačno. Čeravno žena sama brez izrecnega moževega dovoljenja naroči pri zobozdravniku zobovje in plombaranje, je mož nasproti zobozdravniku plačnik za ista, če je bilo zobozdravniško delo za zdravje koristno in potrebno. To je utemeljeno v § 91 obč. dr. zakona.

Sicer je pa tako že razsodilo tudi najvišje sodišče s sodbo od 16. maja 1907, št. 3087. To ste najbrže v časnikih čitali, zato ste se s svojim vprašanjem na nas obrnili.

344. G o s p o d J. B. v B.

V p r a š a n j e: Ali sme biti voljen v občinski zastop posestnik, ki je sicer v naši občini davkoplačevalec, ali ima svoje stalno bivališče v precej oddaljeni drugi občini? Hodi tudi precej neredno k občinsko-odborniškim sejam.

O d g o v o r:

Če je dotični posestnik davkoplačevalec pri Vas in če nima drugega postavnega zadržka, ki bi mu jemal pravico voljen biti, tedaj je njegova izvolitev pravilna in veljavna, čeravno nima v Vaši občini stalnega bivališča. — Po našem mnenju je seveda neka pomanjkljivost zakona v tem, da se pripušča take kot odbornike, toda začasno se ne da nič napraviti. Ko se bo občinski red spreminjal, se bodo gotovo tudi na to napako ozirali in jo odstranili.

V Galiciji, kjer imajo novejši občinski red od dne 13. marca 1889, št. 24 gališkega dež. zak., že obstoji zakonita določba, da manjka pasivna volilna pravica onim davkoplačevalcem, ki nimajo v občini stalnega bivališča.

345. G o s p o d J. B. v B.

V p r a š a n j e: Ali je dopusten lov tudi ob nedeljah? Ali niso bile svoj čas zakonite določbe, ki so lov ob nedeljah prepovedovale?

O d g o v o r:

Lov je po danes obstoječih zakonih tudi ob nedeljah dopusten, seveda pod pogojem, da se z izvrševanjem lova ne moti nedeljska božja služba.

Bile so svoj čas res zakonite določbe, ki so lov ob nedeljah prepovedale, toda ti predpisi so od leta 1868 odpravljeni.

346. Ž u p a n s t v o M.

V p r a š a n j e: Naš občinski lov je imela lovska družba H. za pet let v najemu. Sedaj ji bo v kratkem lovska doba potekla in prosili so družabniki pri okrajnem glavarstvu za podaljšanje za daljnih 5 let. Okrajno glavarstvo je o tej prošnji zaslišalo občinski odbor, ki se je pa izrekel proti podaljšanju, ker so se razmere tako spremenile od zadnje zakupodaje pred 5 leti, da je pričakovati pri dražbeni oddaji občinskega lova dvakrat višjo zakupnino kot je ona, ki jo plačuje lovska družba H. Kljub temu je okrajno glavarstvo proti naši volji lovski zakup za 5 let podaljšalo. Ali je to pravilno?

O d g o v o r:

Po § 1, zakona z dne 27. septembra 1887, št. 27 sme okr. glavarstvo celo proti volji občine podaljšati zakupno dobo občinskega lova za pet let po preteku prve petletne zakupne dobe. To pa se sme zgoditi le izjemoma in le tedaj, če je to v očitno korist občine.

Če imate torej v rokah pravoveljavno ponudbo kakega zanesljivega lovskega veččaka, ki se zaveže plačati za lov, če pride na dražbo mnogo višji znesek, kakor je sedanja zakupnina, tedaj se le pritožite zoper podaljšanje. Obljuba Vašega ponudnika se pa mora tako glasiti, da bo ponudil na dražbi oni višji znesek tudi za slučaj, če ne bi noben dražitelj prišel oziroma, če tudi ne bi nihče drugi tako visoke ponudbe napravil.

Upamo, da v takem položaju dež. vlada pač ne bo potrdila podaljšanja.

Seveda je tako podaljšanje samo po preteku prvih pet let dopustno proti volji občine. Po preteku drugih petih let sme okr. glavarstvo lovski zakup podaljšati samo z izrecnim dovoljenjem občine.

347. G o s p o d J. B. v B.

V p r a š a n j e: Kdo ima plačati komisijske stroške, če okr. glavar. na pritožbo posestnikov poizveduje, kolika je škoda, ki jo je povzročila divjačina?

O d g o v o r:

To vprašanje rešuje čisto jasno § 9 zakona z dne 19. maja 1889, št. 12 kranjskega dež. zak., ki se glasi tako-le:

V povračilo škode obsojeni lovski upravičenec mora navadno oškodovancu povrniti stroške, ki so bili potrebni, da je le-ta primerno utrdil svoje odškodninske zahteve; nasproti pa mora s svojo odškodninsko zahtevo popolnoma propadli tožnik lovskega upravičencu povrniti stroške, ki so bili potrebni za primerno obrambo ali zagovor.

Stroškov za zastopnika (odvetnika) ni treba vračati.

Oblastvo sme sicer stroške porazmerno deliti, če od njega priznana odškodnina ne doseže polovice tistega zneska, ki ga je lovski upravičenec pred cenitvijo škode oškodovanemu brezuspešno ponujal poravnanim potom.

V zmislu zakona imamo torej več slučajev:

1. Da oškodovanec s celo svojo zahtevo prodre: v tem slučaju mu ima lovski zakupnik povrniti vse stroške, kamor spadajo seveda tudi stroški komisije;

2. da oškodovanec s celo svojo zahtevo propade: tedaj ima sam trpeti vse stroške in jih nasprotniku povrniti, v kolikor so le-temu narastli;

3. da okrajno glavarstvo prisodi oškodovancu več kot polovico onega zneska, ki ga je bil lovski zakupnik pred cenitvijo ponujal oškodovancu potom poravnave: v tem slučaju ima vse stroške trpeti lovski zakupnik, če ravno oškodovanec ni s celo zahtevo prodril: zgled: lovski zakupnik ponuja pred cenitvijo oškodovancu poravnanim potom 100 K odškodnine, oškodovani pa ta znesek kot prenizek odkloni, vsled tega mora glavarstvo odrediti cenitev, ki izkaže, da je škode 60 K t. j. več kot polovica od lovskega zakupnika prej ponujanih 100 K. Stroške ima nositi lovski zakupnik;

4. da oblastvo oškodovancu prizna manj kot polovico onega zneska, ki ga je bil pred cenitvijo v poravnavo ponujal lovski zakupnik oškodovancu: tukaj se pa stroški na obe stranki na oškodovanca in lovskega zakupnika razmerno razdele. Zgled: Lovski zakupnik ponuja v poravnavo škode pred cenitvijo 120 K, kar oškodovani kot premalo odškodnino odkloni; cenitev izkaže škode komaj 40 K, torej manj kot polovico prej ponujanih 120 K. Vsled tega se stroški delijo.

Kdor se v takih stvareh poslužuje odvetnika ali notarja kot zastopnika ima dotične stroške sam trpeti.

338. G o s p o d A. D. na L.

V p r a š a n j e: Posestnik A. je bil pred dvema leti v načelstvu konzumnega društva, ki je prišlo v konkurz. Sodišče je začelo vsled konkurza kazensko preiskavo in so bili vsi člani načelstva obsojeni zaradi pregreška krیده po § 486 kaz. zakona. Sicer je pa A. jako ugleden in premožen posestnik. Ali sme voliti in voljen biti v občinski odbor?

O d g o v o r:

Čeravno posestnik A. ni sam na svojem premoženju napravil konkurza, je bil vendar po izreku sodišča kriv ali vsaj sokriv na konkurzu konzumnega društva, zato je bil obsojen po § 486 kaz. zak. Obsodba po tem kaz. paragrafu pa odvzame pasivno volilno pravico samo tedaj, če je dotičnik z lastnim premoženjem zašel v konkurz in bil potem obsojen zaradi konkurza na lastnem premoženju. To sledi jasno iz besedila § 11, črka c) kranjskega občinskega volilnega reda, ki pravi, da ne smejo biti voljeni taki, o katerih premoženju je razglašen konkurz, in kadar je konkurz dodelan, če se dotičnik obsodi po § 486 kaz. zak. S tem je povedano, da se gre samo za konkurze na lastnem premoženju.

Posestnik A. ima torej aktivno in pasivno volilno pravico, sme torej voliti in voljen biti.

Opozarjamo, da so politične oblasti ponekod druzega mnenja. Svetujemo Vam pa, da se držite našega odgovora in nam določite odločbo politične oblasti, če bi hotela odreči posestniku A. volilno pravico.

349. G o s p o d J. V. v Z.

V p r a š a n j e: V časnikih sem čital, da je imel rumunski minister Bratianu od avstro-ogrškega poslanika v Bukarestu »passe-partout« za potovanje po Ogrskem. Kaj pomeni ta »passe-partout«?

O d g o v o r:

»Passe-partout« (izgovori: paspartu) je francoska beseda, ki ima različne pomeni. V tiskarni okvir za vstavljanje različnih tiskarskih oblik, sicer tudi papirnat okvir pri slikah, dalje z ozirom na ljudi, takega človeka, ki je za vse porabljen itd.

V jeziku diplomacije pa pomeni »passe-partout« neke vrste izkaznico (legitimacijo), kjer poslanik prosi vse

oblasti svoje države, naj imejitelja dotične izkaznice puste povsod iti in si vse ogledati. V *pas-partoutu* je seveda tudi zapisano, kdo je imejitelj istega, kakor tudi opis osebe. Z drugimi besedami »*pas-partout*« ni nič drugega kot navaden »*pas*« ali »*pos*« (potni list) za višje osebe. Od te francoske besede izvira menda tudi označba »*pas*« ali »*pos*«.

350. Županstvo T.

Vprašanje: Ali je pravilno, da gre orožnik sam po hišah preiskovat ozir. opravljat takozvane domače preiskave? Ali sme iti sam, če ima ukaz preiskovalnega sodnika ali državnega pravdnika?

Odgovor:

Če orožnik po naročilu preiskovalnega sodnika opravi hišno preiskavo, tedaj sme po našem mnenju to storiti sam brez kakega spremstva. Če pa na lastno roko, samostojno preiskuje po hišah, tedaj mora k temu privzeti enega izmed članov občinskega predstojništva (župana, njegovega namestnika ali kakega svetovalca). Če ni nobenega izmed občinskega predstojništva na razpolago, sme si privzeti tudi kakega drugega občinskega funkcionarja.

To vелеva 3. odstavek § 62 uradne instrukcije za orožnike. Če bi kak orožnik drugače postopal, naj se občinsko predstojništvo zaradi tega pritoži pri deželnem orožniškem poveljstvu.

351. Županstvo T.

Vprašanje: Ali sme sprejemati orožnik darila za razne posle, ki jih opravi sicer po naročilu oblasti toda v korist posameznih strank?

Odgovor:

Če orožnik po naročilu višje oblasti kake posle opravi, izvršuje le svojo dolžnost. Kadar so ti posli opravljeni v posebno korist kake stranke, mu ta sama ne sme izročiti darila in ga orožnik, tudi če se mu ponudi, ne sme sprejeti.

Ako se hoče kdo orožniku posebno hvaležnega izkazati, naj njemu namenjeno darilo izroči pristojnemu okr. glavarstvu s prošnjo, da se isto doloži orožniku. Okr. glavarstvo se še potem obrne na pristojno orožniško poveljstvo z vprašanjem, če ni zoper obdaritev orožnika nikakega pomisleka in še-le če je to vprašanje povoljno rešeno, dobi orožnik namenjeno mu darilo.

352. Županstvo T.

Vprašanje: Ali smo dolžni brez poziva naznaniti deželnemu odboru nanovo izvoljene občinske odbornike?

Odgovor:

Nanovo izvoljene občinske odbornike ste pravzaprav dolžni naznaniti okrajnemu glavarstvu in to mora imena, stan in bivališče odbornikov sporočiti deželnemu odboru. Dobro pa je, če naznanite nove odbornike sami deželnemu odboru. Znabiti je v tem oziru izšel že kak ukaz deželnega odbora.

353. Gospod I. M. v L.

Vprašanje: Naša občina pobira od ženitovaniške oglasnice pristojbine. Od nekaterih se zahteva po 2 K, od drugih po 4, 6, 8 ali pa 10 K. Pravijo, da se ravna po premoženjskih razmerah ženina in neveste. Ali je to pravilno, ker ste zadnjič omenili, da morajo biti pristojbine za vse občane enake?

Odgovor:

Postopanje Vašega občinskega urada je nepostavno. § 2 zakona od 8. decembra 1868, št. 17 deželnega zakona pravi:

»Visokost teh taks določuje deželni odbor po nasvetu občinskega odbora. — Vsaka posamezna taksa se mora v eni in isti občini za vse občane v enaki visokosti izmeriti.«

Besedilo zakona je torej jasno dovolj!

Poizvedujte sploh, če je deželni odbor dovolil Vaši občini to ali katero drugo pristojbino pobirati. Če ni takega dovoljenja, potem se ne sme prav nič zahtevati za ženitovaniško oglasnico.

354. Županstvo L.

Vprašanje: Koliko odškodnine smejo zahtevati člani pridobinske komisije, če se morajo udeleževati sej? Koliko dobijo občinski zaupniki, če jih kliče okrajno glavarstvo na zaslišanje o osebno-dohodninskih stvareh?

Odgovor:

Visokost odškodnine za člane raznih komisij, ki so sestavljene v osebno-davčnih stvareh in pa za zaupnike v osebno-dohodninskih stvareh določa naredba finančnega ministrstva od 25. julija 1897, št. 154 drž. zak.

Ravna se odškodnina po oddaljenosti komisije ali okr. glavarstva od bivališča k seji ali k zaslišanju poklicanega. Plača se za oddaljenost

od 2 do 4 kilometrov	po 2 K
» 4 » 6 »	» 3 »
» 6 » 9 »	» 4 »
» 9 » 12 »	» 5 »

od vsakega kilometra dalje pa po 40 vin. Tako n. pr. za 22 kilometrov: najprej od prvih 12 skupaj 5 K, potem pa še za daljnih 10 od vsakega po 40 vin., ali skupaj 4 K, za vseh 22 km potemtakem 9 K.

Če je oddaljenost nad 30 km, se zaračuni najprej vožnja do železnice, potem pa po železnici vožnja z II. razredom. V tem slučaju seveda odpade gori navedena kilometrina.

355. Gospod I. C. v Št. P.

Vprašanje: Kedaj spada žaljenje časti po časnikih pred porotno sodišče?

Odgovor:

Na to vprašanje nam je težko prav razumljivo odgovoriti, ker je treba prej natančno poznati vse postavne določbe o žaljenju časti. Najbolje nas boste razumeli, če Vam povemo, kaj ne spada pred porotnike. Pred navadnim sodnikom (torej ne pred porotniki) se ima razpravljati: o tožbah zaradi navadnega nevtemeljenega psovovanja ali zmerjanja v časnikih, dalje če se komu v časnikih očita kako prestano kazen ali če se komu preti z dejanskim lotenjem (klofutami, pasjim bičem itd.). Vse drugo spada pred porotnike, zlasti pa:

1. če se koga lažljivo dolži kakega kaznjivega dejanja (§ 487 kaz. zak.);

2. če se koga po krivem dolži kakega nečastnega ali nepoštenega dejanja, čeravno ni isto kaznjivo (§ 488 kaz. zak.);

3. če se o kom razširja žaljive stvari iz njegovega zasebnega ali rodbinskega življenja; kaznjivo je tako razširjanje tudi tedaj, če so dotični dogodki iz zasebnega ali rodbinskega življenja resnični (§ 489 kaz. zak.);

4. če se komu lažljivo podtika zaničljive lastnosti ali mišljenje (§ 491 kaz. zak.);

5. če se koga na kakoršen si bodi drug način izroča javnemu zasramovanju (§ 491 kaz. zak.).

Vse te žalitve pod 1 do 5 se razpravljajo pred porotniki, če so se izvršile v časnikih ali drugih tiskovinah.

356. Gospod I. C. v Št. P.

Vprašanje: Ali sme sin tožiti za žalitev, ki jo je napravil časopis njegovemu pokojnemu očetu?

Odgovor:

Vedno sme krvni sorodnik tožiti za vsako žalitev, ki se je zgodila njegovim umrlim svojcem. Tako sme zlasti tožiti sin za pokojnega očeta ali mater, brat za umrlo sestro, mož za pokojno ženo, varovanec za svojega

ranjkega varha in seveda tudi narobe oče za umrlega sina, mati za ranjko hčer itd.

357. G o s p o d L. A. v K.

V p r a š a n j e: V čem obstoji bistven razloček med ločitvijo zakona in razporoko?

O d g o v o r:

Ločitev zakona obstoji v tem, da zakonca nista več po državnih postavah primorana skupaj živeti: zakonska zveza pa ostane še naprej tako, da se nobeden ločenih zakoncev ne more drugič poročiti. Temu nasproti je razporoka ne samo dejanska razločitev zakoncev od mize in postelje, ampak še tudi razveza zakona samega, tako da se dva razporočena lahko v drugič poročita.

Po naših cerkvenih in državnih zakonih je razporoka med katoličani nedopustna, ker zakon razveže edino le smrt. Boj za razporoko, ki ga omenjate v svojem dopisu, pomenja boj, da se državne postavbe tako spremenijo, da bo tudi katoličanom dopuščeno, se iz postavnih razlogov razporočiti in drugič poročiti. — Razporoka je uvedena v mnogih evropskih državah in se dela zlasti v zadnjem času tudi v Avstriji na uvedbo razporoke. Cerkev seveda ne bo mogla nikdar razporoke priznati in tudi ne priznati veljavnosti zakona, ki ga bo ta ali oni razporočene sklenil.

358. Ž u p a n s t v o K.

V p r a š a n j e: V Ljubljani in nekaterih drugih mestih se pobira na mestnih mitnicah užitnina, ki prinaša dotičnim občinam znatnih dohodkov. Ali in kako bi bilo mogoče to doseči tudi za druge večje občine?

O d g o v o r:

Sprva naj Vam razložimo bistvo vžitnine, ki se na mitnicah pobira. To je takozvana »mitninska vžitnina« (Linien-Verzehrungssteuer). Pred letom 1829 so po raznih krajih Avstrije pobirali tako vžitnino in sicer od nekaterih predmetov, ki so se v dotične kraje prinašali. Predmet obdačenja so bile po navadi stvari vsakdanje porabe n. pr. moka, meso, sadje, sočivje, les za kurjavo itd. Dalje so obdačili razne pijače, kakor vino, pivo, žganje, medico itd. Skoraj v vsakem kraju je bila tarifa za vžitnino drugačna. Pod tem je seveda trpel promet, dalje so začele nekatere občine med seboj prave vžitninske vojske, dokler niso oblasti z vžitninskim patentom od leta 1829 odpravile vso vžitnino, ki so jo prej pobirale občine in graščinska ozemlja. Namesto teh vžitnin, ki so jo smeli ponekod pobirati celo zasebniki, se je uvedla — s p l o š n a v ž i t n i n a.

Splošna vžitnina se pobira pri uvozu v mesta. Ker so navadno napravljene pri vžitninskih pobiralnicah mitnice, se imenuje ta vžitnina »mitniška vžitnina«.

Te vrste konzumni davek pripada državi in ne dotičnim občinam. Res je sicer, da ga pobirajo n. pr. v Ljubljani mestni uslužbenci, to pa le zaradi tega, ker imajo občine vžitnino od države v zakupu, to se pravi, občine plačajo državi gotov dogovorjeni znesek kot odpravnino ali zakupnino, za to pa jim država prepusti pobiranje vžitnine. Če občine iz pobiranja vžitnine dosežejo več kot so plačale zakupnine, je dobiček seveda njihov, nasprotno je pa tudi zguba njihova, če dobijo manj kot je znašala zakupnina.

Danes se pobira mitninska vžitnina v sledečih mestih: Ljubljana, Trst, Gradec, Dunaj, Praga, Brno, Lvov, Krakov, Linc; do leta 1848 so jo pobirali tudi v Tridentu in Inostu.

V zakupu imajo mitninsko vžitnino danes vsa mesta izvzemši Trst in Dunaj, kjer pobirajo vžitnino na račun države.

Da se v kakem novem mestu pobira mitninska vžitnina, je potreba posebnega zakona, vendar je danes namera državnih oblasti, mitninsko vžitnino, ki ovira promet

in podražuje življenje razmeroma mnogo bolj, kot pa prinaša dohodkov, po možnosti omejiti in je ne pobirati po novih mestih.

359. Ž u p a n s t v o L.

V p r a š a n j e: Po naročilu okrajnega glavarstva imamo zaslišati nekega posestnika, ki pa kljub opetovanim vabilom noče priti na občinski urad. Kaj nam je storiti?

O d g o v o r:

Obrnite se na okrajno glavarstvo, da isto izda povabilo na dotičnega posestnika in mu obenem zapretilo s kaznijo in s prisilnim privedenjem, če se novemu pozivu ne bi pokoril.

Po § 9 cesarske naredbe od 20. aprila 1854, št. 96 drž. zak. imajo namreč politične in policijske oblasti pravico takega, ki se uradnemu pozivu ne pokori: 1. kaznovati z globo 2 do 40 K in 2. ga dati s silo (po orožnikih) privedi na urad.

Po našem mnenju gre ta pravica tudi občinam.

360. G o s p o d I. M. v D. H.

V p r a š a n j e: Ali sme župan sklicevati občinske seje tudi ob nedeljah in zapovedanih praznikih? Ali ne velja tukaj nedeljski počitek?

O d g o v o r:

Občinski red nikjer ne prepoveduje, kedaj se občinske seje ne bi smele sklicevati, zato sme župan tudi ob nedeljah in zapovedanih praznikih bodisi dopoldan ali popoldan seje sklicevati. Na vsak način pa mora paziti, da se seje razpisujejo tako, da je vsakemu odborniku mogoče iti k dopoldanski, kakor tudi k popoldanski službi božji.

Če bi bila večina odbornikov nasprotna takim nedeljskim ali prazniškim sejam, naj se pri prvi prihodnjih sej sklene, da se seje ne smejo več ob nedeljah in zapovedanih praznikih sklicevati. Občinski odbor je upravičen storiti tak sklep v zmislu § 48 obč. reda za Kranjsko, ki pravi ob koncu: »Sicer je pa vsakemu odboru na prosto dano, da naredi opravični red za svoje in občinskega predstojništva delovanje.« Župan je potem primoran, se tega sklepa v zmislu § 54 obč. reda držati. § 54 namreč pravi, da ima župan izvrševati zakonito pravilne odbove sklepe.

361. Ž u p a n s t v o P.

V p r a š a n j e: V našo občino je pristojen posestnik L, ki je že od leta 1890 oženjen v sosednji občini. Na posestvu sta z ženo vsak do polovice. Pred približno 12 leti se je pa ta L spri s svojo ženo, jo pustil samo na posestvu gospodariti in odšel po svetu. Od žene se sodno ni ločil. Ali moremo sosedno občino, kjer ima L svoje posestvo, prisiliti, da ga sprejme z družino vred v svojo občinsko zavezo?

O d g o v o r:

Ne! Za priposestevanje domovinske pravice je neobhodno potrebno, da dotičnik, ki naj priposestuje, v občini biva. Če pa po svetu okoli hodi, potem se vendar ne more trditi, da biva v sosednji občini, to še tem manj, ker je sosednjo občino zapustil z namenom, ne se več vrniti. To je pokazal že s tem, da doslej skozi 12 let ni več prišel v svojo domačijo.

362. G o s p o d J. M. v D. H.

V p r a š a n j e: Ali morejo občinski odborniki zahtevati od župana, da jim z vabilom k seji naznani vselej tudi dnevni red, določen za isto sejo?

O d g o v o r:

V nasprotju z občinskimi redi drugih kronovin ne določa kranjski občinski red nikjer, da bi se morale seje sklicevati pismeno in da bi morale obsežati vabilo tudi natančni dnevni red iste seje. Zato pa daje občinski red odboru pravico, da natančno določi poslovni red županu.

Župan bo moral naznanjati v vabilu tudi dnevni red dotične seje, če to sklene občinski odbor.

Predlog ozir. sklep naj se glasi, »da se županu naroča, da odslej sklicuje občinske seje vedno pisмено; v tem pismenem vabilu naj bo vedno označen tudi dnevni red dotične seje.«

Občinski odbor je upravičen k takim sklepom v zmislu § 48 obč. reda.

363. Ž u p a n s t v o T.

V p r a š a n j e: Posestnik P. D. je bil v našo občino pristojen. Že pred dolgo vrsto let je kupil v občini P. hišo, kjer je bival s svojo hčerjo Marijo. Ta je imela 2 nezakonska otroka. — Vsega skupaj je bivala v občini P. okoli 33 let. Leta 1906 je pa občina P. izdala enemu izmed dveh nezakonskih otrok Marije D. domovnico. Nezakonska mati zahteva sedaj kljub temu od naše občine podporo za svoja otroka, ker županstvo občine P. trdi, da se je dotična domovnica leta 1906 izdala pomotoma. Kaj nam je storiti?

O d g o v o r:

Kakor je iz Vašega pripovedovanja razvidno, je v resnici občina P. izdala domovnico pomotoma, kajti če občinski odbor ni sprejel niti očeta P. D. niti njegove hčere Marije D. v občinsko zavezo, tudi občinski urad ni bil upravičen izdajati domovnice, ker ni bil ne P. D., ne njegova hči Marija D. in tudi ne njen otrok v občino P. pristojen, ampak k Vam.

Če je Marija D. po svojem 24. letu bivala več kot 10 let v občini P., prosite takoj za sprejem iste v občinsko zvezo. Z njenim sprejemom sta sprejeta seveda tudi njena otroka.

Ako so dani zakoniti pogoji za podpiranje Marije D. in njenih nezakonskih otrok, boste morali dajati to podporo Vi, dokler ne vložite pri občini P. prošnje za sprejem.

364. Ž u p a n s t v o T.

V p r a š a n j e: J. D. je pristojen v občini P. V naši občini je imel stanovanje nad 15 let. Pravzaprav je najemala stanovanje njegova žena in tudi plačevala. Mož J. D. je pa vsako leto hodil od 1. aprila do 1. decembra za delom po svetu. Vračal se je sicer vsako leto nazaj v našo občino in je imel tudi vsako leto aprila, ko je odhajal, namen se vrniti nazaj k ženi. Če pa bi bila žena najela stanovanje do 1. decembra izven naše občine, bi bil šel tudi k njej in ne v našo občino. Ker je občina P. prosila, da sprejmemo J. D. v občinsko zavezo, prosimo pojasnila, če moramo tej prošnji vstreči, ali jo smemo zavrniti?

O d g o v o r:

Prošnji boste morali vstreči. Mogoče je res samo slučaj, da je žena Vašega J. D. dobila ravno v Vaši občini primerno stanovanje, a dovolj je, če je s svojim možem imela skozi deset let skupno zakonsko stanovanje pri Vas. Saj je tudi to slučaj, če biva v Vaši občini skozi 10 let kak zasebni uradnik, ker ima slučajno v Vaši občini dobro službo. On ima namen, ostati pri Vas ozir. v Vaši občini le tedaj, če ne dobi kje drugje boljše službe, a kljub temu pogojnemu bivanju ima pravico do priposestevanja domovinske pravice. Malo je ljudi, ki bi imeli trden namen, ne zapustiti Vaše občine, tudi če se jim bi drugod bolje godilo.

365. Ž u p a n s t v o R.

V p r a š a n j e: A. je bil rojen leta 1839 v občini B. Pri nas se je naselil pred kakimi 36 leti in je tukaj ostal do približno pred 10 leti, ko se je preselil v občino M. Za časa bivanja v naši občini ni bil sprejet v občinsko zavezo. Njegov 24 let stari sin N. je prišel v zadnjem času v bolnišnico. Sedaj se pa zahteva, da bi naša občina napravila za sina N. razkaznico, ker je

njegov oče pomotoma dobil od našega županstva svoj čas poselsko knjižico. V katero občino je pristojen sin N. in katera občina ima napraviti razkaznico?

O d g o v o r:

Mogoče je dvoje, ker nam niste stavili vprašanja dovolj jasno.

Niste namreč povedali, ali je bil oče A. pristojen v rojstno občino B. ali ne.

1. Če je bil A. ob svojem rojstvu ozir. ob času, ko se je nastanil v Vaši občini, pristojen v občino B. (rojstno občino), tedaj je njegov polnoletni sin N. pristojen v občino B. in ne k Vam. Oče A. namreč ni bil sprejet v Vašo občinsko zavezo, čeravno je domovinsko pravico priposestvoval, ker je bival več kot 10 let pri Vas. Na podstavi priposestevanja pa danes ne more več prositi za sprejem pri Vas, ker je zapustil že pred približno 10 leti Vašo občino, dočim bi mogla njegova pristojna občina prositi pri Vas za sprejem samo še pet let potem, ko se je iz Vaše občine izselil. Ker oče ni pri Vas pristojen, seveda tudi sin N. ni, čeravno je Vaša občina očetu po pomoti izstavila poselsko knjižico.

2. Drugačna je stvar, če se ne da dognati, kam je bil oče A. pristojen, ko se je pri Vas naselil. V tem slučaju ga je smatrati kot brezdomovince. Brezdomovinec v zmislu zakona je potemtakem tudi njegov sin N. Oba se imata v zmislu § 19 domovinskega zakona iz leta 1863 preodkazati najprej oni občini, kjer sta bila ob času, ko sta šla na vojaški nabor. Oče je bil najbrže na naboru občini v B., njegov sin N. pa skoraj gotovo v Vaši občini. Zato se mora sin N. Vaši občini odkazati in morate Vi napraviti zanj razkaznico ter zanj skrbeti, dokler ne dokažete, da je kam drugam pristojen.

(Dalje prih.)

Poučne drobtine.

Propinacijske pravice.

Propinacijska pravica je izključna pravica na kakem ozemlju izdelovati ter točiti pivo in žganje. Taka propinacijska pravica se lahko razteza čez večje ali manjše ozemlje, — bodisi čez eno ali več občin, čez en ali več okrajev itd. Tisti, ki ima na določenem ozemlju propinacijsko pravico, sme edini pivo in žganje izdelovati ter se s mesamo njegovo pivo in žganje v tem ozemlju točiti in prodajati.

Propinacijske pravice so obstajale do leta 1869 na Češkem in do zadnjega časa deloma v Galiciji in Bukovini. Vendar stremi naša zakonodaja za tem, da se propinacijske pravice odpravijo. Zato so izišli posebni zakoni, ki ne dovoljujejo podelitve novih propinacijskih pravic in ki določajo, da stare take pravice ugasnejo.

Ker so pa z odpravo propinacijskih pravic oškodovani tisti, ki so jih prej imeli, zato skrbi zakon za primerno odškodnino. Poprej namreč ni nihče smel napraviti kake žganjarne ali zgraditi kake pivovarne v propinacijskem ozemlju. Po odpravi propinacijskih pravic pa je vse to dovoljeno in je s tem seveda od vzet prejšnjim upravičencem velik dobiček. Po novih zakonih sme sicer vsakdo v propinacijskem ozemlju napravljati žganjarne in pivovarne, vendar mora plačati za to neko pristojbino, ki teče v dež. blagajno. Na

Češkem je znašala pristojbina za zgraditev pivovarne 10.000 K, za žganjarno pa 400 K. Iz teh pristojbin se je napravil pri deželnem odboru poseben „propinacijski odškodninski sklad“, ki se je po preteku 20 let porazdelil med upravičence.

Danes veljajo po vseh propinacijskih deželah za podelitev pivovarniških in žganjarskih pravic isti zakon kakor po drugih deželah.

O požarni policiji pri javnih prireditvah.

Z ozirom na vprašanje, ki nam ga je stavilo v zadnji številki neko društvo pod št. 331 zaradi povračila stroškov, ki jih sme občina terjati za svoje sodelovanje v požarnopolijskem oziru, smo našli sledečo sodbo upravnega sodišča od 31. marca 1906, št. 3785: Občina je po § 28, št. 9 solnograškega občinskega reda (ki odgovarja § 28, št. 10 kranjskega in § 24, št. 9 štajerskega občinskega reda) upravičena poslati k javnim prireditvam in predstavam ognjegasce, ki imajo paziti, da se vrše požarno-polijski predpisi in ki imajo v slučaju požara takoj pomagati. Ker se ti posli ognjegascev nanašajo le na neko vrsto ljudi (na obiskovalce in prireditelje predstave), sme občina terjati povračilo stroškov za te opravke od prirediteljev, ker je mesto njih oskrbela ognjegasno stražo.

Iz vtemeljitve te sodbe je pa razvidno, da si smejo prireditelji predstav tudi sami oskrbeti zanesljivo ognjegasno stražo.

Civilni zakon.

Po naukih katoliške cerkve je veljaven v zmislu sklepov cerkvenega zbora v Tridentu samo tak zakon, ki je sklenjen 1. pred pristojnim župnikom in 2. pred 2 ali 3 pričami. Edino ta zakon je zakramentalen in obvezen, vsak drugi ne. To je seveda samo nauk katoliške cerkve, katerega se mnoge države v svojih zakonih ne drže in ne priznavajo veljavnosti cerkvenega zak., ampak zahtevajo, da se zakon sklene po drž. predpisih pred uradniki, ki so za to določeni. Tak od države pred posvetnimi oblastmi zaukazan ali dopuščen zakon imenujemo **c i v i l n i z a k o n**.

Civilnih zakonov imamo tri vrste:

1. Obligatni ali prisilni civilni zakon: pod tem razumemo zakon, ki ga državne oblasti pripoznajo samo tedaj, če je sklenjen pred pristojnimi posvetnimi oblastmi; v državah, kjer imajo prisilni civilni zakon, je cerkvena poroka za državne oblasti popolnoma brez veljave; kdor se v takih državah samo cerkveno in ne tudi pred posvetnimi oblastmi poroči, takega imajo državne oblasti za neporočenega, samca; otroci iz takega cerkvenega zakona so po državnih postavah nezakonski.

Temu nasproti pa cerkev seveda tudi ne more priznati veljavnosti samo posvetnemu ali civilnemu zakonu; pred cerkvenimi oblastmi so pa kot neporočeni smatrati tisti, ki se samo civilno poročijo in cerkev tudi otrok iz takega zakona ne prizna kot zakonskih.

Kdor hoče torej v državi, kjer imajo prisilni civilni zakon, vstreči cerkveni in državni oblasti, se mora cerkveno in civilno poročiti.

Prisilni civilni zakon imajo danes na Ogrskem in po več drugih evropskih državah.

2. Fakultativni civilni zakon imajo tam, kjer je vsakemu državljanu na prosto dano, da se poroči cerkveno ali civilno; država priznava veljavnost tako cerkvenega kakor civilnega zakona.

3. Zasilni civilni zakon imajo tam, kjer državne oblasti ne ukazujejo, pač pa dopuščajo poroko pred posvetnimi oblastmi, toda le pod pogojem, če se pristojna cerkvena oblast (župnik) brani poročiti iz vzroka, ki ga državna oblast ne prizna kot zakonski zadržek; če bi se n. pr. branil župnik poročati, ker se ženin in nevesta nista zglasila k izpraševanju ali ker nista prejela sv. zakramentov pokore in Rešnjega Telesa. Vsega tega državne oblasti ne zahtevajo in ne priznajo opustitev izpraševanja ali sv. zakramentov kot zadržek, zato je upravičen tisti, kojemu odreka župnik cerkveno poroko iz tega vzroka, se civilno poročiti. Ker je torej v takih državah civilni zakon dovoljen samo v sili, se imenuje zasilni civilni zakon.

Zasilni civilni zakon imamo v Avstriji. Oblasti, ki sklepajo pri nas civilne zakone, so okrajna glavarstva in pa občinski uradi onih občin, ki imajo svoje lastne statute (Ljubljana, Celje, Maribor, Ptuj, Celovec, Gradec, Trst, Gorica itd.).

Razne vesti.

V glavni odbor za osuševanje ljubljanskega barja v skupinah 1 do 9 so izvoljeni in sicer so odborniki: Jurij Marenče, Ljubljana, Franc Švigel, Ljubljana, Janez Kanc, Podsmreka, Andrej Knez, Vič, Peter Oražem, Zunanje Gorice, Franc Remškar, Log, Karol Mulley, Vrhnika, Mihael Jerina, Blatna Brezovica, Anton Kobi, Breg, Anton Svete, Tomišelj, Janez Štrumbelj, Studenec in Jožef Jamnik, Pijava Gorica. Namestniki so: Jožef Plankar, Ljubljana, Anton Paznik, Podsmreka, Franc Novak, Vič, Anton Alič, Notranje Gorice, Franc Ogrin, Bevke, Matija Jerina, Goričica, Janez Mavc, Tomišelj, Matija Mencej, Studenec in Janez Babšek, Srednja vas. Virilisti v odboru so: Janez, Berta in Oskar Kosler, dr. Jožef Kosler, grof Ervin in Ana Auersperg, Karol Kotnik, Franc Galle, južna železnica in ljubljanska okolica, ki jo zastopata inž. Hanuš in Matko Prelovšek.

Ljubljanski sejmi po novi odredbi. C. kr. deželna vlada za Kranjsko je z razpisom z dne 22. julija 1907 dovolila mestni občini ljubljanski v zmislu sklepa občinskega sveta z dne 5. julija 1904. leta, da se namesto dosedanjih letnih in živinskih sejmov in letnih sejmov za blago, ki se v bodoče popolnoma opuste, vršijo živinski vsako sredo. Ako je v sredo praznik, pače semenj na delavnik poprej. Na te živinske sejme je dopuščeno prignati naslednja živinska plemena: a) govejo živino in sicer: bike, vole, krave, junce, teleta in telice; b) kozle, koze in kozličje; c) ovne, kostrune, ovce in jance; d) prašiče; e) prvo sredo vsakega meseca je dopuščeno poleg navedene živine prignati na trg tudi konje. Dogon oziroma prodaja negodnih telet kot klavne živine, je prepovedan. Prvi živinski sejem je bil dne 4. septembra 1907.

Županom občine St. Peter na Krasu je bil dne 6. oktobra (in sicer že v tretjič) izvoljen gospod Frančišek Margon iz Trnja št. 35. Svetovalci so gg.: Penko

Matija, posestnik v Gradcu; Franc Križaj, tovarnar v Št. Petru; Šabec Ivan, posestnik v Selcah; Krnel Anton, posestnik v Radohovi vasi; Smrdel Pavel, posestnik v Petelinjah; Žele Franc, posestnik v Klenku; Vadnjal Ivan, posestnik v Nemški vasi in Česnik Anton, posestnik v Palčji.

Orožne vaje deželne brambe leta 1908. Leta 1908. bodo klicani brambovci pehotnih krdel k orožnim vajam od srede maja do srede septembra. Pozvani bodo k vajam na dan 15. maja, 15. junija, 15. julija in približno proti sredi avgusta. Pozivi k vajam se bodo tako uredili, da se oprava ne bo vršila v nedeljo ali na kak praznik. Kdor želi na gotovi dan, oziroma določeni mesec k vajam priti, naj se zglasti pri občinskem predstojniku. Tisti pa, kateri se ne bodo popred zglasti, bodo pa primerno oddeljeni na posamične mesece, izvzemši julija, ker ta mesec bodo samo taki k vajam pozvani, kateri se bodo za ta čas prostovoljno zglasti.

Kranjski pridelek. Zopet je našel zelo važen kranjski pridelek pot v druge dežele, odkoder bo prinesel Kranjski ne samo dobro ime, ampak tudi precej denarja. Gre se za vipavsko vino. Po časniških poročilih je nek dunajski veletržec nakupil na Vipavskem 2500 hektolitrov vina, ki se ima razpečavati po severnih delih Avstrije.

Koliko živine je bilo 1906 na Kranjskem zaklane. V vseh okrajih je bilo zaklanih lani 27.433 goved, 30.845 telet, 16.960 ovac, jagnet, koz in kozličev, 52.463 prašičev in 35 konj (v Ljubljani). V ljubljanski klavnici so pobili: 276 bikov, 3935 volov, 325 krav, 8523 telet, 2990 ovc in jagnet, 2399 kozličev, 8546 prašičev in 15 konj. Veliko zaklane živine so izvozili zlasti na Koroško in v Istro.

Koroški deželni zbor je razpravljal v svoji seji dne 8. t. m. o deželnem proračunu za leta 1807 in 1908. Deželne finance so zelo slabe. Davki se ne morejo več zvišati. Le drž. prispevki zamorejo urediti deželne finance. — Proračun za leto 1007 izkazuje — 4.904.049 K potrebnih, pokritje pa znaša 1.044.580 K. Primanjkljaj se pokrije z deželnimi nakladami, ki so proračunjene na 3.859.469 K. Za leto 1908 izkazana potreščina s 4.782.034 K, pokritje pa znaša 4.215.943 K. Primanjkljaj znaša torej 467.397 K. Slovenski poslanec Grafenauer graja, ker ni manjšina zastopana po odsekih. Prejšnje čase so bile odsekov seje javne, Lahko smo se jih — udeležili. Zdaj tudi to ni več mogoče.

Električni tramvaj v Gorici. Gorica tudi napreduje. Kmalu bo dograjen in izročen prometu električen tramvaj s progo od južnega na državni kolodvor in z eno postransko progo skozi mesto. Gonilno silo bo dobival tramvaj od elektr. družbe „Isonzo“.

Dvojna mera. „Vidensky Dennik“ podaja le-te zanimive številke o dvojni meri, kako se namreč meri Čehom in kako Nemcem v Avstriji. — Mesto Kromeriz na Moravskem je imelo l. 1900 — 12.352 prebivalcev; torej toliko, kolikor se je „uradno“ naštel Čehov v XVI. dunajskem okraju. V Kromerizu se je pa naštel 1595 Nemcev, ki imajo tam ne le ljudske šole, ampak tudi nemško realko in nemško gimnazijo. Je toraj velik razloček med 1595 Nemci v Kromerizu in 11.039 Čehi v Otakringu. — V Plznu ima 8008 Nemcev 4 ljudske šole, 2 meščanski, gimnazijo, realko,

obrtniško šolo, trgovsko šolo, višjo dekliško šolo itd. V III. okraju na Dunaju dozda ni imelo 9244 Čehov nobene ljudske šole. Še-le letos je tam društvo „Komensky“ ustanovilo zasebno češko šolo, ki pa nima pravice javnosti. — V Pragi se je naštel (z vojaštvom vred) 20.602 Nemcev, torej niti toliko, kolikor se je naštel Čehov v Favoritih na Dunaju. V Pragi pa imajo Nemci univerzo, tehniko, 4 gimnazije, 3 realke, dekliški licej, moško in žensko učiteljsko, trgovsko akademijo, 6 ljudskih in meščanskih šol itd. 23.487 Čehov v Favoritih pa nima niti ene ljudske šole! Na Dunaju — piše isti list — je najmanj 300.000 Čehov. To pomeni, da je Dunaj največje češko mesto, ali češko mesto, ki nima niti ene češke javne šole. Enako se godi Slovencem na Štajerskem, Koroškem zlasti tudi v Trstu!

Pletarstvo in vrboreja. V zadnjem času so začeli poslanci S. L. S. delovati na to, da se na Kranjskem razširi pletarstvo in vrboreja. Ne glede na to, da se pletarski izdelki danes drago plačujejo, je ta razvoj še posebej zaradi tega pozdravljati, ker prinaša pletarstvo kot domača industrija našemu ljudstvu razmeroma mnogo zimskega zaslužka. Vrh tega je pa vrboreja, ki je edina podlaga za pletarstvo, zelo cena in prav nič riskantna priprava. Vlada je zlasti po posredovanju državnega poslanca gosp. dr. J. Ev. Kreka pripravljena ustanoviti primerno število pletarskih šol. Prva se je ustanovila na Gorenjskem za radovljiški okraj, sedaj pa posnamemo po časnikih sledeče poročilo: **C. kr. šola za pletarstvo in vrborejo** se je ustanovila v Dolskem-Sv. Helena in v Dolu ob Savi. Pouk se je pričel 10. t. m. Ljudstvo je novo obrtno šolo sprejelo z velikim veseljem, prav mnogo prosivcev se je moralo zavrniti na prihodnje leto. Za uresničitev te ideje se je mnogo trudil krajevni odbor, posebno pa moramo zahvaliti neumorno delavnega državnega poslanca p. n. g. dr. Jan. Ev. Kreka.

Konjereja. V Pragi je zboroval shod čeških konjerejev, ki je sklenil sledeče resolucije:

1. Vsakemu posestniku bodi svobodno gojiti take konje, kakor sam hoče, t. j. ki so mu gospodarsko najkoristnejši in ki jih more najboljše prodati. Nobena pasma se ne sme ljudstvu vsiljevati in žrebci domačih plemen se ne smejo zapostavljati kaki tuji pasmi.

2. Naj se odpravijo vse državne žrebčarne, ki imajo samo na Češkem čez pol milijona primanjkljaja in vsi žrebci naj se dajo v rejo kmetom. Denar, ki se prihrani, se naj porabi za podporo konjereje.

3. Pri licenciranju žrebcev ali pri dovoljevanju, ali sme kdo držati žrebce naj odločujejo zaupniki konjerejev in živinozdravniki, ne pa častniki, ki po navadi nimajo pojma o tem, kakšni konji so za gospodarja najboljši in se najdražje prodajo.

4. Vojno ministerstvo naj boljše plača vse konje, ki jih kupuje za vojsko. Če tovarnarji in milijonarji z velikim dobičkom prodajajo državi svoje puške in topove, naj se ne zahteva od kmeta, da bi on dal konja ceneje, kakor njega samega stane, posebno zato ne, ker tak lahek, plemeniti konj ni kmetu za nič, ako ga erar ne kupi. — Prinašamo to poročilo, ker bo treba, da se tudi pri nas začne gibanje za ta v gorenjih resolucijah sprejeta načela. Županstva naj v tem oziru konjereje podpirajo in jih na to opozarjajo!